

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ett kommunförsök som främjar sysselsättningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Till Finland har det anlänt cirka 40 000 personer som i och med kriget har tvingats fly från Ukraina och som beviljats tillfälligt skydd. Det tillfälliga skyddet baserar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd, som i och med kriget i Ukraina tillämpas för första gången i Finland. Tillfälligt skydd gör det möjligt att ge ett begränsat antal personer skydd snabbt och i en process som är enklare än asylprocessen.

För att främja sysselsättningen av personer som får tillfälligt skydd föreslås det att även personer som får tillfälligt skydd och som inte har en hemkommun i fortsättningen ska vara kunder hos kommunerna i försöksområdena.

Jobbkanalen Ab är ett aktiebolag som ägs och förvaltas av staten och som har till uppgift att främja övergången av partiellt arbetsföra till den öppna arbetsmarknaden.

För att göra regleringen tydligare föreslås det att det till lagen om ett kommunförsök som främjar sysselsättningen fogas en bestämmelse om att kommunerna inom försöksområdena ska fatta beslut om kundens förutsättningar att få arbete i Jobbkanalen Ab.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Kundrelationen till Jobbkanalen Ab.....	4
2.2 Personer som får tillfälligt skydd och kundrelationen till en kommun inom försöksområdet.....	6
3 Målsättning	11
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	11
4.1 De viktigaste förslagen.....	11
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	12
5 Alternativa handlingsvägar.....	15
6 Remissvar	15
7 Specialmotivering.....	17
8 Ikraftträdande.....	19
9 Verkställighet och uppföljning	19
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	20
10.1 Jobbkanalen Ab.....	20
10.2 Personer som får tillfälligt skydd som kunder hos en kommun inom försöksområdet.....	21
LAGFÖRSLAG	24
Lag om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	24
BILAGA	27
PARALLELTEXT	27
Lag om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	27

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020, nedan *lagen om ett kommunförsök*) finns bestämmelser om ett tidsbegränsat försök under vilket kommunerna inom sitt område ordnar vissa tjänster och sköter vissa uppgifter i stället för arbets- och näringsbyrån. Lagen har trätt i kraft den 1 mars 2021 och gäller till och med den 31 december 2024. Det har framkommit behov att ändra lagen i och med att lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022) trätt i kraft den 1 juli 2022 och att det till Finland anlant människor från Ukraina som flytt undan kriget.

Kundrelationen till Jobbkanalen Ab

Jobbkanalen Ab är ett aktiebolag som ägs och förvaltas av staten och som har till uppgift att främja övergången av partiellt arbetsföra till den öppna arbetsmarknaden.

Jobbkanalen Ab sysselsätter endast sådana arbetstagare som arbets- och näringsbyrån hänvisat till bolaget för anställning där. Bestämmelser om en kunds förutsättningar att få arbete vid Jobbkanalen Ab finns i lagen om Jobbkanalen Ab.

Efter att lagen om Jobbkanalen Ab trätt i kraft har det ansetts att det i lagen om ett kommunförsök inte tillräckligt tydligt ges kommunerna inom försöksområdena rätt att fatta beslut om kundernas behörighet för arbete vid Jobbkanalen Ab. Behörigheten för försöksområdenas kommuner i fråga om uppgifterna enligt lagen om Jobbkanalen Ab utgör en utmaning eftersom det i lagen om ett kommunförsök inte tydligt har föreskrivits att beslutet om lämplighet är en uppgift som hör till försöksområdenas kommuner.

Personer som får tillfälligt skydd och kundrelationen till försökskommunen

Till Finland har det fram till oktober 2022 anlant cirka 40 000 personer som i och med kriget har tvingats fly från Ukraina och som beviljats tillfälligt skydd. Tillfälligt skydd grundar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd (Rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta), som i och med kriget i Ukraina tillämpas första gången i Finland. Tillfälligt skydd gör det möjligt att ge ett begränsat antal personer skydd snabbt och i en process som är enklare än asylprocessen.

De personer som får tillfälligt skydd ges i regel inte en hemkommun i Finland, eftersom de inte uppfyller de villkor för att få en hemkommun som anges i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994). För dem som får tillfälligt skydd under 2022 börjar villkoren för att få hemkommun uppfyllas från och med våren 2023, om giltighetstiden för de tillfälliga uppehållstillstånd som beviljats dem har förlängts och de har bott i Finland utan avbrott i minst ett år. Om en person som får tillfälligt skydd har en familjemedlem som har en hemkommun i Finland kan personen ansöka om en hemkommun redan tidigare. Den person som får tillfälligt skydd kan också få en hemkommun om personen får kontinuerligt uppehållstillstånd på grund av något annat än det tillfälliga skyddet. Anteckningen om hemkommun är betydande, eftersom vissa tjänster och förmåner i lagstiftningen är bundna till hemkommun. Också kundrelationen till kommunen inom ett försöksområde är bunden till hemkommun. Enligt 4 § i lagen om ett kommunförsök

är kunder hos en kommun inom ett försöksområde de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, som inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning eller som är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål. En person som får tillfälligt skydd kan således inte överföras att bli kund hos en kommun inom försöksområdet innan personen också har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun.

Vid budgetförhandlingarna i september 2022 fastställde regeringen som ett mål att förbättra förutsättningarna för sysselsättning av dem som flytt kriget i Ukraina. Enligt föresatsen bör förutsättningarna för sysselsättning av personer som flytt kriget i Ukraina förbättras så att personer som sökt tillfälligt skydd eller annat uppehållstillstånd ska kunna börja omfattas av de kommunala sysselsättningsförsöken innan de får hemkommunsrätt.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet.

En skriftlig remissbehandling av utkastet till proposition ordnades mellan den 11 oktober och den 20 oktober 2022. På grund av beredningstidtabellen var remissbehandlingen kortare än normalt. Utlåtande begärdes av övriga ministerier, försökskommunerna enligt lagen om ett kommunförsök, arbets- och näringsbyråer, närings-, trafik- och miljöcentraler, Utvecklings- och förvaltningscentret, Finlands Kommunförbund och av organisationer. En begäran om utlåtande publicerades i tjänsten utlåtande.fi, så att också andra aktörer hade möjlighet att yttra sig om utkastet till proposition.

Ett samrådsförfarande enligt 11 § i kommunallagen (410/2015) har hållits om regeringens proposition och den behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning den 11 november 2022.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto/sv/projekt med identifieringskod [TEM058:00/2022](#)

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Kundrelationen till Jobbkanalen Ab

Lagen om Jobbkanalen Ab

Jobbkanalen Ab är ett aktiebolag som ägs och förvaltas av staten och som har till uppgift att främja övergången av partiellt arbetsföra till den öppna arbetsmarknaden.

I 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab föreskrivs om personer som ska sysselsättas av Jobbkanalen Ab och urvalskriterierna vid valet av dem. Enligt 4 § 1 mom. sysselsätter Jobbkanalen Ab endast arbetssökande som arbets- och näringsbyrån har hänvisat till bolaget för anställning där. Arbets- och näringsbyrån ska, till ett antal som motsvarar antalet lediga jobb, hänvisa sådana arbetslösa arbetssökande till bolaget som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och vilkas möjligheter att få ett lämpligt arbete har minskat väsentligt på grund av en sjukdom eller en funktionsnedsättning. Dessutom förutsätts det att personerna vill få arbete, men att de inte har lyckats med det trots hjälp av de tjänster som förbättrar förutsättningarna för sysselsättning eller att det annars vid tidpunkten för bedömningen är uppenbart att personens

möjligheter att få arbete inte kan förbättras väsentligt med hjälp av dessa tjänster och att det inte är sannolikt att personen får arbete hos en annan arbetsgivare.

Arbets- och näringsbyrån ska fatta beslut om huruvida en person uppfyller de ovan i 4 § angivna förutsättningarna för sysselsättning hos Jobbkanalen Ab innan arbets- och näringsministeriet kan hänvisa den arbetssökande för att bli anställd av Jobbkanalen Ab. Lämpligheten bedöms och beslutet fattas som en del av den kundprocess om vilken det föreskrivs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Bedömningen av lämplighet görs och beslutet om den fattas således av den arbets- och näringsbyrå hos vilken den arbetssökande är kund. För hänvisande av arbetslösa arbetssökande till anställning vid Jobbkanalen Ab ansvarar för sin del en arbets- och näringsbyrå, för närvarande Österbottens arbets- och näringsbyrå, åt vilken uppgiften har anförtrots genom arbets- och näringsministeriets beslut om en arbets- och näringsbyrå som centraliserat hänvisar arbetstagare till Jobbkanalen Ab. Det bör noteras att ett positivt beslut om lämplighet för sysselsättning vid Jobbkanalen Ab inte betyder att den arbetssökande omedelbart får arbete.

Lagen om ett kommunförsök och uppgifter som hör till kommunerna inom ett försöksområde

Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om främjande av integration (1386/2010, nedan *integrationslagen*), i stället för arbets- och näringsbyrån sköter vissa av de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1386/2010) och lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) samt i stället för arbets- och näringsbyrån ger vissa i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda arbetskraftspolitiska utlåtanden.

I 8 § i lagen om ett kommunförsök finns bestämmelser om uppgifter som gäller intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov. Enligt paragrafens 1 mom. ordnar kommunerna inom försöksområdena de intervjuer med arbetssökande som avses i 2 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och svarar för de uppgifter som avses i 6–12 § i det kapitlet i stället för arbets- och näringsbyrån. I de nämnda 6–12 § finns bestämmelser om samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning, om undantag som gäller samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning, innehållet i den inledande intervjun, innehållet i ett samtal om jobbsökning, innehållet i ett kompletterande samtal om jobbsökning, bedömning av behovet av service och innehållet i en sysselsättningsplan. Enligt sista meningen i 12 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska sysselsättningsplanen vid behov innehålla arbets- och näringsbyråns beslut om huruvida personen uppfyller de förutsättningar som i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab ställs på anställning i bolaget. Den ovan nämnda ändring som gäller sysselsättningsplanen gjordes i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, eftersom det med tanke på 21 § i grundlagen är väsentligt att om en arbetssökande lagenligt har meddelat att han eller hon vill bli anställd hos Jobbkanalen Ab, ska arbets- och näringsbyrån fatta ett beslut om att villkoren uppfylls (AjUB 1/2022 rd, s. 7). Enligt 9 § 1 mom. 1 punkten i lagen om ett kommunförsök sköter dessutom kommunen inom försöksområdet i fråga om sina kunder de uppgifter som ålagts arbets- och näringsbyrån när det gäller att enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 kap. 12 § i den lagen utarbeta en sysselsättningsplan för kunden.

Trots de uppgifter för kommunerna inom försöksområdena som föreskrivits för dem, kan uppgifterna för en kommun inom ett försöksområde inte anses omfatta fattandet av beslut om en kund har förutsättningar för att arbeta hos Jobbkanalen Ab. I lagen om ett kommunförsök som

gäller främjande av sysselsättningen föreskrivs det inte entydigt att försöksområdenas kommuner skulle kunna fatta beslut om huruvida en arbetssökande uppfyller förutsättningarna enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab för att få anställning vid bolaget. Av ovan nämnda orsaker innebär behörigheten för försöksområdenas kommuner en utmaning i fråga om uppgifterna enligt lagen om Jobbkanalen Ab. Enligt den gällande lagstiftningen anses endast arbets- och näringsbyrån kunna fatta beslut om huruvida en person lämpar sig för arbete hos Jobbkanalen Ab.

Rätten för en kommun inom ett försöksområde att fatta beslut är av betydelse, eftersom en betydande del av Jobbkanalen Ab:s målgrupp inom försöksområdena har överfört till att bli kunder hos kommunerna inom försöksområdena. Det skulle vara ändamålsenligt att den arbets- och näringsbyrå som svarar för hänvisandet av arbetstagare till Jobbkanalen Ab med tanke på ett jobb som är ledigt hos Jobbkanalen Ab skulle kunna söka arbetstagare också bland de arbetssökande som är kunder hos kommunförsöken och som har bedömts vara lämpade för ett jobb vid Jobbkanalen Ab.

2.2 Personer som får tillfälligt skydd och kundrelationen till en kommun inom försöksområdet

Kunderna hos det kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I 4 § i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen finns det bestämmelser om kunderna hos försöksområdets kommuner. Enligt 1 mom. är kunder hos en kommun inom ett försöksområde de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som löper risk att bli arbetslösa inom två veckor, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, vilka har sin hemkommun i den kommunen och som 1) inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller 2) är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål. Kunder hos försöksområdets kommuner är med andra ord arbetslösa arbetssökande, de personer som är sysselsatta och de personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service och som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning samt alla som är under 30 år och alla invandrare samt personer med ett främmande språk som modersmål. I 4 § 2 mom. finns dessutom bestämmelser om kriterierna för anmälan som arbetssökande och om att arbets- och näringsbyråerna har överfört personerna i fråga till att bli kunder hos en kommun inom ett försöksområde. För att en person ska kunna vara kund hos en kommun inom försöksområdet förutsätts också att personen har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun.

I lagen om ett kommunförsök avses med person med ett främmande språk som modersmål den som anmält till det i 3 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009) avsedda befolkningsdatasystemet att hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska.

Som invandrare betraktas å sin sida en i 3 § 3 punkten i lagen om främjande av integration avsedd person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse, vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort. Med invandrare avses enligt lagrummet i fråga t.ex. inte personer som söker internationellt skydd eller personer som vistas i landet med eller utan visum. Med invandrare avses inte heller en person som ansöker om första uppehållstillstånd eller om registrering av uppehållsrätt, innan uppehållstillståndet eller registreringen har beviljats. En invandrare som avses här kan för närvarande omfattas av de inledande tjänster som anges i integrationslagen, eller hans eller hennes integrationstid kan anses ha upphört på det sätt som anges i

den lagen. Många invandrare som avses i lagen om ett kommunförsök har fortfarande ett främmande språk som modersmål.

Tillfälligt skydd

Tillfälligt skydd grundar sig på rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta. Direktivet om tillfälligt skydd aktiverades genom rådets genomförandebeslut den 4 mars 2022. Enligt rådets beslut får medlemsländerna själva fatta ett närmare beslut om målgruppen för skyddet. Finlands beslut om att ge skydd omfattar ett större antal personer som fördrivits från Ukraina än beslutet på EU-nivå. Statsrådet beslutade om saken den 7 mars 2022 genom statsrådets beslut 149/2022.

De personer som får tillfälligt skydd i Finland är:

- ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar
- personer som har fått internationellt skydd i Ukraina och deras familjemedlemmar
- andra stadigvarande bosatta i Ukraina som inte kan återvända till sitt hemland.
- ukrainska medborgare och deras familjemedlemmar som flydde från Ukraina kort före den 24 februari och som på grund av konflikten inte kan återvända till landet. Kommissionen har uppmanat medlemsländerna till flexibilitet när det gäller dessa personer.
- andra ukrainska medborgare som redan vistas i eller har anlänt till Finland och deras familjemedlemmar
- medborgare i länder utanför EU som har vistats lagligt (inte enbart stadigvarande) i Ukraina och som inte kan återvända till sitt hemland. Denna grupp är enligt beslutet på EU-nivå en valfri grupp för medlemsländerna.

Till alla de som får tillfälligt skydd i Finland har man beviljat de första tillfälliga uppehållstillstånden fram till den 4 mars 2023, det vill säga de uppehållstillstånd som beviljas är tillfälliga och under ett år långa. Enligt 110 § i utlänningslagen är det möjligt att till de som får tillfälligt skydd bevilja tillfälligt uppehållstillstånd för högst ett år åt gången.

Giltighetstiden för rådets beslut om beviljande av tillfälligt skydd kan vid behov förlängas i perioder om sex månader, sammanlagt till högst tre år. Om läget förändras och EU bedömer att det är möjligt för människor att säkert och stadigvarande återvända till Ukraina, kan skyddet genom beslut av rådet avslutas inom en kortare tid. Om rådet inte fattar ett beslut om att det tillfälliga skyddet ska upphöra före den 4 mars 2023 fortsätter varaktigheten för det tillfälliga skyddet automatiskt med ett halvår fram till den 4 september 2023 och efter detta fram till den 4 mars 2024.

Vid inrikesministeriet bereds som bäst en regeringsproposition där det föreslås att utlänningslagen ändras så det i lagen tas in en bestämmelse om att uppehållstillstånd som i Finland beviljas på grund av tillfälligt skydd ska gälla under hela den tid som tillfälligt skydd tillämpas i Europeiska unionen. Också redan beviljade uppehållstillstånd och uppehållstillståndskort som utfärdats som intyg på uppehållstillstånd är fortsatt giltiga hela denna tid. Ett uppehållstillstånd som

baserar sig på tillfälligt skydd kan då vara giltigt en längre tid än ett år. Den föreslagna lagen skapar också klarhet i arbetsgivarnas situation när de anställer personer som får tillfälligt skydd i Finland, eftersom det tillfälliga skyddets ställning och tillståndets giltighetstid är klar och densamma för alla. Förslaget säkerställer dessutom att det faktum att uppehållstillståndet upphör att gälla inte avbryter tiden för boende med tillstånd och på så sätt inverkar på möjligheterna för den som får tillfälligt skydd att få hemkommun. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Hemkommun

I lagen om hemkommun föreskrivs om hur en persons hemkommun och hans eller hennes bostad där samt om folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet ska bestämmas. Hemkommunen utgör grunden för många olika rättigheter och skyldigheter. I själva lagen om hemkommun föreskrivs det dock inte om en persons rätt till exempelvis olika förmåner och tjänster, utan kriterierna för att få dem bestäms enligt respektive förvaltningsområdes egen speciallagstiftning. Såsom det konstateras ovan är också kundrelationen till en kommun inom försöksområdet bunden till att personen har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun.

I 4 § i lagen om hemkommun finns bestämmelser om rätten att få hemkommun för personer som har kommit till Finland från utlandet och som bor här. Enligt 4 § 1 mom. i lagen om hemkommun har en person som anlant till Finland från utlandet rätt att få hemkommun om han eller hon 1) är finsk medborgare, 2) har ett i utlänningslagen avsett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till kontinuerlig eller permanent vistelse, 3) är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz och har registrerat sin uppehållsrätt i enlighet med utlänningslagen, om sådan registrering krävs av honom eller henne, 4) är familjemedlem till en sådan person som har i denna lag avsedd hemkommun i Finland, eller 5) har ett i utlänningslagen avsett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till minst ett års tillfällig vistelse och dessutom med beaktande av förhållandena som helhet har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland.

I 4 § 2 mom. preciseras det när en i 1 mom. 5 punkten avsedd person i de situationer som nämns i den punkten kan anses ha avsikt att bosätta sig stadigvarande i Finland. Som sådana faktorer som tyder på att boendet är stadigvarande beaktas bl.a. att personen 1) är av finländsk härkomst, 2) har tidigare haft i denna lag avsedd hemkommun i Finland, 3) har ett giltigt arbetsavtal eller annan därmed jämförbar utredning om minst två års arbete eller studier i Finland, eller 4) har haft tillfällig bostad i Finland i minst ett års tid utan avbrott efter inflyttningen.

De personer som får uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd får i regel inte samtidigt en hemkommun i Finland, eftersom de i regel när de kommer till landet inte uppfyller de förutsättningar för att få en hemkommun som anges i 4 § i lagen om hemkommun. Det förutsätts ett tillfälligt uppehållstillstånd för minst ett år och avsikten, med beaktande av förhållandena som helhet, att stadigvarande bosätta sig i Finland. Som en faktor som visar på att en person är stadigvarande bosatt beaktas bland annat en tillfällig bostad i Finland i minst ett års tid utan avbrott efter inflyttningen. Som en faktor som visar på att en person är stadigvarande bosatt kan enligt 4 § i lagen om hemkommun även beaktas exempelvis det att personen har ett giltigt arbetsavtal om minst två års arbete i Finland.

Förutsättningarna för att få hemkommun för dem som får tillfälligt skydd börjar uppfyllas från och med våren 2023. I det skedet börjar de ukrainare som bor inom försöksområdena och får en

hemkommun i vilket fall som helst övergå till att vara kunder hos kommunerna inom försöksområdena. Det mest ändamålsenliga alternativet har ansetts vara att den ifrågavarande gruppens kundrelation redan i ett tidigare skede skulle överföras till kommunförsöken.

Tjänster för en person som får tillfälligt skydd och dennes rätt att arbeta

I 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om hur personer som inte är medborgare i EU- och EES-länder eller familjemedlemmar till dem registreras som arbetssökande. Om inte något annat följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland registreras andra utländska medborgare och statslösa personer som arbetssökande förutsatt att de har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren.

Personer som får tillfälligt skydd har rätt att börja arbeta direkt. En person som sökt tillfälligt skydd har rätt att arbeta utan begränsningar, dvs. inom vilken bransch som helst, och att studera så snart hans eller hennes ansökan om tillfälligt skydd har registrerats hos polisen eller gränsmyndigheten. En person som får tillfälligt skydd kan således anmäla sig som en i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice avsedd arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån och få sysselsättningsfrämjande tjänster.

Enligt utlänningslagen har en person rätt att också utan visum vistas i Finland i 90 dagar, om han eller hon kommer till Finland från ett annat Schengenland och har ett biometriskt pass. Då är personens rätt att arbeta dock strikt begränsad. Bestämmelser om asylsökandes rätt att arbeta och hur länge rätten gäller finns i utlänningslagen. Enligt 79 § 2 mom. i utlänningslagen har en utlänning, efter att ha sökt internationellt skydd eller lämnat in en sådan ny ansökan som avses i 102 § rätt att förvärvsarbeta utan uppehållstillstånd 1) då han eller hon visat upp ett sådant dokument som avses i 11 § 1 mom. i punkten och efter att ha lämnat in ansökan har vistats i landet i tre månader, eller 2) då han eller hon efter att ha lämnat in ansökan har vistats i landet i sex månader. Rätt att arbeta för personer som söker internationellt skydd innebär rätt att arbeta medan ansökan är anhängig. Enligt den gällande utlänningslagen har en asylsökande en karenstid på tre eller sex månader innan han eller hon har rätt att arbeta. Om personen gör en ny ansökan, börjar karenstiden om på nytt från början. En asylsökande kan dock anmäla sig som arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån dock först när han eller hon har ett gällande uppehållstillstånd.

Integrationslagen tillämpas på personer som har ett sådant giltigt uppehållstillstånd i Finland som avses i utlänningslagen (301/2004) eller vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilka ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen har beviljats. Integrationsfrämjande åtgärder och tjänster ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster och i form av andra tjänster som främjar integration. En del av tjänsterna enligt integrationslagen har i synnerhet riktats till arbetslösa arbetssökande samt till invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) under de första åren efter ankomsten till landet. Därmed omfattas de personer som får tillfälligt skydd redan nu av integrationslagens tillämpningsområde och till dem kan utarbetas exempelvis inledande kartläggningar och integrationsplaner. Enligt 10 § i integrationslagen ska arbets- och näringsbyrån inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som är arbetslös arbetssökande enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunen å sin sida ska inleda den inledande kartläggningen för en invandrare som annat än tillfälligt får utkomststöd. Arbets- och näringsbyrån eller kommunen kan inleda en inledande kartläggning även för en annan invandrare, om han eller hon begär det och anses vara i behov av det. Arbets- och näringsbyrån eller kommunen är ändå inte skyldiga att utarbeta inledande kartläggningar och integrationsplaner

för de personer som får tillfälligt skydd, om de inte är arbetslösa arbetssökande eller får utkomststöd annat än tillfälligt.

I 12 § i lagen om ett kommunförsök finns bestämmelser om de uppgifter i anslutning till integrationsfrämjande som hör till kommunerna inom försöksområdena. Enligt 12 § 1 mom. svarar kommunen inom försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån för ordnandet av de tjänster och åtgärder för kunderna som enligt 2 kap. i lagen om främjande av integration ankommer på arbets- och näringsbyrån.

I 2 kap. 9 och 10 § i integrationslagen finns bestämmelser om inledande kartläggningar. Vid den inledande kartläggning som arbets- och näringsbyrån eller kommunen inleder görs en bedömning, där invandrarens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration samt behoven av språkutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster preliminärt bedöms. I samband med den inledande kartläggningen utreds i behövlig omfattning bl.a. invandrarens tidigare utbildning och arbetshistoria.

Utifrån den inledande kartläggningen bedömer arbets- och näringsbyrån eller kommunen om invandraren behöver en integrationsplan. En invandrare som är arbetslös arbetssökande eller annat än tillfälligt får utkomststöd har enligt lagen rätt till en integrationsplan. Integrationsplanen är en personlig plan i fråga om de åtgärder och den service vars syfte är att stödja invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska och svenska och andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samt att främja invandrarens möjligheter att delta som en likvärdig medlem i samhällsverksamheten. I integrationsplanen kan det avtalas exempelvis om integrationsutbildning.

Kommunen och arbets- och näringsbyrån gör upp en integrationsplan tillsammans med invandraren. Av grundad anledning får kommunen och invandraren eller arbets- och näringsbyrån och invandraren dock göra upp planen sinsemellan. På integrationsplanen, i vars utarbetning arbets- och näringsbyrån deltar, tillämpas även bestämmelserna om samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Arbets- och näringsbyråns uppgift är att i integrationsplanen tillsammans med invandraren komma överens om utbildning, jobbsökning och dess mål samt om åtgärder och tjänster som stöder jobbsökningen och främjar sysselsättningen. I planen inkluderas dessutom vid behov en sådan skyldighet att söka arbete som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kommunen ska för sin del komma överens om kommunala tjänster eller andra åtgärder som främjar integration och sysselsättning, om invandraren på grund av hälsotillstånd, ålder eller familjeskäl eller av jämförbara orsaker inte kan delta i arbetskraftspolitiska mål som stöder integrationen.

En kommun eller arbets- och näringsbyrå som gör upp en integrationsplan ska informera invandraren om de rättigheter och skyldigheter som följer av integrationsplanen och aktivt erbjuda åtgärder och tjänster enligt integrationsplanen att användas inom ramen för anvisade anslag. Kommunen och arbets- och näringsbyrån ska också följa och granska genomförandet av integrationsplanen. Dessutom har skyldigheter som gäller iakttagandet av integrationsplanen föreskrivits för invandraren.

I 20 och 21 § i lagen om främjande av integration föreskrivs det om integrationsutbildning. Integrationsutbildningen genomförs i regel som arbetskraftsutbildning enligt vad som föreskrivs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier. Närings-, trafik- och miljöcentralen svarar inom sitt verksamhetsområde för arrangemangen för integrationsutbildning som genomförs som arbetskraftspolitisk

vuxenutbildning. Arbets- och näringsbyrån ska anvisa invandraren till integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller att söka sig till frivilliga studier. Kommunen kan både ordna integrationsutbildning och anvisa invandraren att söka sig antingen till kommunens integrationsutbildning eller till frivilliga studier som ordnas av någon annan aktör.

När de kommunförsök som främjar sysselsättningen inleddes i mars 2021 gick en avsevärd del av de anställda hos arbets- och näringsbyråerna som arbetar med invandrare och personer med främmande modersmål över till kommunförsöken.

Enligt 2 kap. 2 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) har en person som inte är finsk medborgare inte rätt till arbetsmarknadsstöd, om han eller hon har rätt att förvärvsarbета på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Till den som får tillfälligt skydd ges mottagnings-tjänster med stöd av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (246/2011, lagen om mottagande). Mottagnings-tjänsterna enligt den lagen är inkvartering, mottagnings- och brukspenning, hälso- och sjukvårdstjänster och nödvändig socialservice, tolk- och översättartjänster samt arbets- och studieverksamhet. Inom ramen för mottagnings-tjänsterna kan också måltider ordnas. Enligt 13 § i lagen om mottagande har den förläggning där den som söker internationellt skydd eller får tillfälligt skydd registreras som klient organiseringsansvaret för mottagnings-tjänsterna. Mottagnings-tjänsterna ordnas i praktiken vid förläggningarna och av serviceproducenter utanför förläggningarna.

Statlig finansiering av försöksområden

Enligt 16 § i lagen om kommunförsök finansieras den service som avses i den lagen inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (sysselsättningsanslag) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximibelopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra kommunerna inom försöksområdet. Bestämmelser om anvisning av sysselsättningsanslag till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden finns i 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice.

3 Målsättning

Propositionens syfte är att skapa klarhet i bestämmelserna om försöksområdenas kommuners rätt att fatta beslut om huruvida en person uppfyller förutsättningarna för sysselsättning vid bolaget enligt lagen om Jobbkanalen Ab.

Ett ytterligare syfte är att förbättra förutsättningarna för dem som flyttat kriget i Ukraina att få arbete i och med att personer som får tillfälligt skydd överförs till kunder inom kommunförsöken.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det i lagen om kommunförsök görs en förtydligande ändring, enligt vilken kommuner inom kommunförsöksområdet ska ha rätt att fatta beslut om huruvida en person uppfyller förutsättningarna enligt lagen om Jobbkanalen Ab för sysselsättning vid bolaget.

Det föreslås dessutom att kunder hos de försökskommuner som avses i lagen om ett kommunförsök som främjar sysselsättningen är också de personer som beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen, det vill säga om de personer som får sådant tillfälligt skydd som avses 109 § i utlänningslagen. Den nya kundgruppen omfattas således inte av villkoret om hemkommun enligt lagen om hemkommun.

I lagens 17 och 22 § görs en teknisk ändring som följer av en tidigare ändring av bestämmelserna.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Inrikesministeriet har uppskattat att 48 000 personer som beviljas tillfälligt skydd anländer till Finland under 2022 och att under 2023 är motsvarande antal 30 000.

Enligt uppskattning kommer minst 6 850 personer som får tillfälligt skydd att under 2022 anmäla sig som kunder hos arbets- och näringsstjänsterna. Uppskattningen gäller antalet personer som får tillfälligt skydd och som enligt den gällande lagstiftningen är kunder hos arbets- och näringsstjänsterna.

Fram till den 15 augusti 2022 har 34 253 beslut om tillfälligt skydd fattats. Cirka två tredjedelar av dem som får tillfälligt skydd är människor i arbetsför ålder. Fram till den 21 augusti 2022 hade 3 401 personer som får tillfälligt skydd anmält sig som kunder hos arbets- och näringsstjänsterna. Uppskattningen att 6 850 personer som får tillfälligt skydd kommer att anmäla sig som arbetssökande under 2022 har fått fram utgående från ökningen av antalet anmälda.

Att personer som får tillfälligt skydd anmäler sig som arbetssökande hos arbets- och näringsbyråerna uppskattas öka resursbehovet hos arbets- och näringsstjänsterna med cirka 40 årsverken. Uppskattningen baserar sig på kundbelastningen och det ökade antalet kunder. När det gäller personer som får tillfälligt skydd skiljer sig behovet av och utbudet på sysselsättningsservice i någon mån från andra kunder med invandrarbakgrund. Det som är viktigt i nuläget är exempelvis förankrande arbete på flyktingförläggningar och uppsökande arbete för att nå dem som bor hos privatpersoner. Dessutom behövs arbetskraftsresurser för inledande kartläggningar och uppgörande av integrationsplaner samt för servicehandledning och ordnande av rekryteringsevenemang. Eftersom endast en liten del av dem som får tillfälligt skydd talar engelska flytande, behövs det tolkar vid arbets- och näringsstjänsterna, och därför kräver uträttandet av ärenden mer tid än i fråga om kunder som talar något av de inhemska språken eller engelska. Dimensioneringen av antalet personal som betjänar kunder på arbets- och näringsbyråerna utgår från antagandet att en kundrådgivare har 170 kunder. Som priset per enhet för ett årsverke vid arbets- och näringsbyrån har använts 60 000 euro, vilket betyder att behovet av tilläggsanslag för att trygga arbets- och näringsstjänsterna för ukrainska arbetssökande är uppskattningsvis 2,4 miljoner euro.

Enligt den gällande lagstiftningen kan personer som får tillfälligt skydd bli kunder inom kommunförsöken först när de har fått en hemkommun. I de flesta fallen är detta möjligt efter ett års vistelse i landet. Av denna orsak förväntas antalet personer som får hemkommun öka markant från och med mars 2023 och då förväntas antalet kunder som överförs till att bli kunder hos försökskommunerna öka också utan den ändring som nu föreslås i fråga om kundgruppen.

Månad (2023)	Det uppskattade antalet arbetssökande som får hemkommun	Andelen av ansökningar om tillfälligt skydd
Mars	1 969	36,37 %
April	889	16,41 %
Maj	656	12,11 %
Juni	673	12,42 %
Juli	530	9,80 %
Augusti	321	5,93 %
September	377	6,96 %
Sammanlagt	5 415	100 %

I tabellen presenteras hur kundrelationerna av personer som får tillfälligt skydd överförs till de kommunala sysselsättningsförsöken enligt den gällande lagstiftningen. I kundinformationssystemet URA finns inte några systematiska uppgifter om det datum då det tillfälliga skyddet har inletts. I tabellen ingår uppskattningar av antalet arbetssökande som kommer att få hemkommun under de olika månaderna år 2023. Uppskattningen baserar sig på fördelningen av antalet ansökningar om tillfälligt skydd mellan olika månader vilket har tillämpats på antalet arbetssökande som får tillfälligt skydd.

En stor del av de personer som ska överföras vid ikraftträdandet av den lag som föreslås i propositionen har redan en inledande kartläggning och en integrationsplan som gjorts upp medan de var kunder hos arbets- och näringsbyrån. En avsevärd del av dem har också inletts integrationsutbildningen.

Enligt 16 § i lagen om ett kommunförsök finansieras den service som avses i den lagen inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (sysselsättningsanslag) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximala belopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra kommunerna inom försöksområdet. Bestämmelser om anvisning av sysselsättningsanslag till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden finns i 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service.

Från moment 32.01.03 (Arbets- och näringsbyråernas omkostnader) kan omkostnadsanslag anvisas till både arbets- och näringsbyråer och kommunförsök. Under moment 32.01.03 (Arbets- och näringsbyråernas omkostnader) ska resurser anvisas till både arbets- och näringsbyråer och kommunförsök. Vid fördelningen av resurser ska antalet personer som får tillfälligt skydd beaktas både organisationsvis och områdesvis.

I tabellen nedan presenteras den relativa andelen av arbetssökande som får tillfälligt skydd enligt NTM-centralsområden:

NTM-central	Andel ukrainska arbetssökande som får tillfälligt skydd
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland	10,53 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland	21,59 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Satakunta	3,79 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Savolax	5,09 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten	3,90 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Karelen	4,84 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten	6,11 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland	5,14 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland	3,82 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland	11,97 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Kajanalands	1,42 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland	5,89 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland	7,21 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax	4,57 %
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten	4,00 %
Åland	0,11 %
Alla sammanlagt	100,00 %

Konsekvenser för myndigheterna

De förslag som gäller personer som får tillfälligt skydd har relativt sett större konsekvenser för myndigheterna inom områdena för de närings-, trafik- och miljöcentraler, arbets- och näringsbyråer och kommuner inom kommunförsöket där det finns många personer som får tillfälligt skydd. Konsekvenserna koncentreras till områdena för Nyland, Egentliga Finland och Mellersta Finland. Enligt uppgifter från kundinformationssystemet URA finns 37 % av de kunder som får tillfälligt skydd utanför de kommuner som deltar i kommunförsöket som främjar sysselsättningen och 63 % i de kommuner som omfattas av kommunförsöket.

Om kunden anmäler sig som arbetssökande med en pappersblankett, behandlas anmälan nuförtiden på arbets- och näringsbyrån och den kan hänvisa kunden till den byrå som har ansvaret för kundrelationen. Den ändring som gäller den nya kundgrupp som föreslås i lagen om ett kommunförsök påverkar inte arbets- och näringsmyndigheternas verksamhet eller arbetsmängd till den delen, utan betjäningen av kunden ska också i fortsättningen inledas på arbets- och näringsbyrån. Förslaget föranleder inte heller något behov av systemändringar i arbets- och näringsförvaltningens kundinformationssystem. Den föreslagna ändringen inverkar dock på den tidpunkt när arbets- och näringsbyrån överför en arbetslös arbetssökande som får tillfälligt skydd till att bli kund hos en kommuner som deltar i kommunförsöket som främjar sysselsättningen. Överföringen av kundrelationen sker i kundinformationssystemet. Det är möjligt att göra överföringarna i systemet på en och samma gång vilket påverkar minskande på den arbetsinsats som behövs för överföringen av kunder. Det förslag som framlagts har en minskande effekt också på arbets- och näringsbyråernas arbetsmängd till den del som kundrelationerna överförs till kommuner inom försöksområdena.

Bedömningen av förutsättningarna för sysselsättning vid Jobbkanalen Ab kommer inte att öka mängden arbete för försöksområdenas kommuner, eftersom en bedömning av servicebehovet

görs i vilket fall som helst för alla arbetssökandes del och bedömningen av lämpligheten görs som en del av det normala arbetet med kunder. Propositionen bedöms inte medföra några betydande ändringar i mängden eller arten av uppgifter som ankommer på försöksområdenas kommuner. Den föreslagna ändringen kommer att göra kundhandledningen smidigare och minska eventuellt överlappande arbete.

Övriga konsekvenser

Propositionen bedöms ha positiva konsekvenser när det gäller serviceprocessens smidighet i fråga om dem som får tillfälligt skydd. När de kommunförsök som främjar sysselsättningen inleddes i mars 2021 gick en avsevärd del av dem som hos arbets- och näringsbyråerna arbetar med invandrare och personer med främmande modersmål över till kommunförsöken. Därmed bedöms propositionen kunna ha positiva konsekvenser när det gäller tryggheten av serviceprocessen för de kunder som får tillfälligt skydd samt utnyttjandet av personalens kunskaper.

Konsekvenserna av de ändringar som i propositionen föreslås i fråga om den nya kundgruppen berör kvinnor i större utsträckning än män. Enligt uppgifter från kundinformationssystemet URA är 73 % av de ukrainare som får tillfälligt skydd och som anmält sig som arbetssökande kvinnor och 27 % är män. Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för jämställdheten mellan könen.

5 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen granskades ett alternativ som är förenligt med föresatsen från budgetförhandlingarna och som går ut på att förutsättningarna för sysselsättning av personer som flytt kriget i Ukraina ska förbättras så att personer som sökt tillfälligt skydd eller annat uppehållstillstånd ska kunna börja omfattas av de kommunala sysselsättningsförsöken innan de får hemkommunsrätt. Den som söker tillfälligt skydd beviljas för skyddstiden ett uppehållstillstånd som ger rätt att fritt arbeta och bedriva företagsverksamhet. Skillnaden mellan dem som söker tillfälligt skydd och dem som söker asyl är att de som söker tillfälligt skydd får rätt att arbeta genast efter att ansökan har lämnats in. Att personer som söker annat uppehållstillstånd skulle överföras till att bli kunder hos kommunförsöken endast om de är ukrainare skulle inte vara förenligt med bestämmelserna om likabehandling.

6 Remissvar

Propositionsutkastet var på remiss mellan den 11 oktober och den 20 oktober 2022. Den korta remisstiden berodde på den brådskande tidtabellen för beredningen av propositionen.

Sammanlagt inkom yttranden från 50 instanser.

Utlåtanden lämnades av följande aktörer:

Äänekoski, Ylivieska, Seinäjoki, Björneborg, Kervo, Esbo, Uleåborg, Lahtis, Tammerfors, Helsingfors, Idensalmi, Jyväskylä, Borgå, Kuopio, Kajana, Parkano och Vanda städer. Karleby stad gav ett gemensamt utlåtande tillsammans med kommunförsöket i Karlebyregionen och de kommuner som deltar i kommunförsöket. Paldamo, Sotkamo, Juva, Libelits, Janakkala, S:t Mårtens, Laukas, Muurame, Suomussalmi och Kangasniemi kommuner.

Egentliga Finlands, Birkalands, Nylands, Tavastlands, Norra Österbottens, Kajanalands och Mellersta Finlands arbets- och näringsbyråer. Dessutom Närings-, trafik- och miljöcentralen i

Egentliga Finland, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland samt Utvecklings- och förvaltningscentret.

Finlands Kommunförbund, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Vates-stiftelsen sr, SOSTE Finlands social och hälsa och Fackförbundet Pro rf.

Av ministerierna lämnade inrikesministeriet ett utlåtande. Justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och försvarsministeriet hade inget att yttra i ärendet.

Jobbkanalen Ab

Alla som yttrade sig över den ändring som föreslås gälla Jobbkanalen Ab understödde förslaget. Förslaget ansågs i huvudsak vara motiverat och det ansågs skapa klarhet i regleringen och göra kundprocessen mer konsekvent. I remissyttrandena ansågs att de sakkunniga i kommunförsöket har den bästa kännedomen om kunderna hos kommunförsöken och en bra helhetsbild av kundernas livssituation och arbetsförmåga. Därför är det motiverat att de också bedömer och fattar beslut om kundernas lämplighet som kunder hos Jobbkanalen Ab. Detta ansågs också förkorta kundernas serviceprocesser och minska byråkratin vid handläggningen av kundärendena. Några kommuner framförde också synpunkter på konsekvensbedömningen och i en del utlåtanden hade man missuppfattat den ändring som föreslagits. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland tog dessutom upp vikten av sistahandskriteriet och enhetligt beslutsfattande. Med anledning av utlåtandena har propositionen preciserats och kompletterats.

Personer som får tillfälligt skydd

I remissyttrandena understöddes huvudsakligen förslaget att målgruppen överförs till att bli kunder hos kommunförsöken och det ansågs vara ändamålsenligt. I majoriteten av remissyttrandena framfördes dock synpunkter på resurser. För att uppgifterna ska kunna skötas krävs tillräckliga resurser.

I en stor del av de yttranden som gällde resurser betraktades den uppskattning om antalet kunder per kundrådgivare som använts som grund vid beräkningen av konsekvenser som överdimensionerad, eftersom de särskilda servicebehov som kundgruppen har ska beaktas i kalkylen. I flera remissyttranden förekom det dessutom missuppfattningar om vilka konsekvenser som den ändring som föreslås i propositionen har och vilka konsekvenser som uppstår också utan lagändringar till följd av att personer som flyr kriget i Ukraina anländer till Finland. Propositionen har förtydligats och kompletterats i fråga om detta.

I flera remissyttranden från kommuner och bl.a. remissyttrandet från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland påpekades att de personer som får tillfälligt skydd inte är berättigade till arbetsmarknadsstöd. Detta inverkar bl.a. på kundernas engagemang i servicen när det inte finns någon skyldighet som anknyter till utkomstskyddet för arbetslösa.

Några remissinstanser, såsom Utvecklings- och förvaltningscentret och Fackförbundet Pro, nämnde regeringens proposition RP 135/2022 rd om ändring av lagen om främjande av integration och lagen om ändring av 14 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel, som behandlas av riksdagen. I propositionen föreslås det att det till kommuner och välfärdsområden ska kunna betalas statliga ersättningar för ordnandet av tjänster i fråga om de personer som får tillfälligt skydd och som har beviljats hemkommun. Det föreslås också att bestämmelserna om anvisande till kommuner ska tillämpas på personer som får tillfälligt skydd på motsvarande sätt som på

personer som fått uppehållstillstånd på grund av en ansökan om internationellt skydd. I propositionen förtydligas också myndighetsansvaret när det gäller anvisande av personer till kommuner och lagen om främjande av integration ändras så att den bättre motsvarar nuvarande praxis när det gäller processerna för flyttning av personer till kommuner. Dessutom föreslås det att mottagningslagen preciseras när det gäller upphörande av mottagningstjänster i en situation där personen har beviljats en hemkommun som avses i lagen om hemkommun. Den förevarande propositionen å sin sida handlar om tjänster för personer som får tillfälligt skydd vilka med stöd av lagen om ett kommunförsök ska skötas av kommunerna inom försöksområdena i stället för arbets- och näringsbyråerna innan personerna får hemkommun.

Enligt remissyttrandet från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland är kriterierna för den föreslagna kundgruppen oklara bl.a. i fråga om huruvida den som söker tillfälligt skydd också ska vara arbetssökande. Det förblir oklart om begränsningarna i 4 § 1 och 3 mom. i den föreslagna lagen om ett kommunförsök också äger tillämpning på 2 mom. Det har föreslagits att gällande 4 § 2 mom. ska ändras vilket betyder att förutsättningarna enligt det också omfattar den nya kundgruppen.

Bland andra Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland och Nylands arbets- och näringsbyrå tog upp andra personer som anländer till Finland på basis av ett uppehållstillstånd eller personer som fått uppehållstillstånd innan de har fått hemkommun. Dessutom nämndes den kö av anteckningar om hemkommun som väntar på handläggning hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Propositionen har kompletterats i fråga om andra handlingsalternativ.

När det gäller lagens ikraftträdande framförde flera remissinstanser anmärkningar angående tidpunkten för lagens ikraftträdande. I det utkast som var ute på remiss föreslogs att lagen skulle kunna träda i kraft redan den 1 februari 2022. I remissyttrandena fästes uppmärksamhet vid det arbete som medförs av överföringen av en stor kundgrupp som övergår innan kunderna fått hemkommuner. Förslaget om lagens ikraftträdande har setts över och lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2023.

7 Specialmotivering

4 §. Kunderna hos försöksområdets kommuner. Paragrafen ska ändras så att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. Nuvarande 2 mom. blir 3 mom. och i fortsättningen hänvisas där också till det nya 2 mom. vilket gör att de förutsättningar som anges i det också omfattar det nya 2 momentet. Nuvarande 1 mom. förblir oförändrat.

Enligt 1 mom. är kunder hos försöksområdets kommuner arbetslösa arbetssökande, personer som är sysselsatta och personer som deltar i sysselsättningsfrämjande service och som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning samt alla som är under 30 år och alla invandrare samt personer med ett främmande språk som modersmål. För att en person ska kunna vara kund hos en kommun inom försöksområdet förutsätts också att personen har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun. Kundrelationen har bestämts gälla den kommun inom försöksområdet som är den ifrågavarande personens hemkommun. I det nya 2 mom. föreslås bestämmelser om att kunder hos försöksområdenas kommuner är också de personer som är bosatta i kommunen och som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen, dvs. på basis av tillfälligt skydd, men som inte har en hemkommun enligt lagen om hemkommun.

Genom den föreslagna ändringen utvidgas kundgruppen så att den också omfattar personer som får tillfälligt skydd och som inte har en hemkommun men som bor i kommunen. I 1 kap 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om den arbetssökandes

bostad och pendlingsregion. Enligt 9 § 1 mom. ska den arbetssökande underrätta arbets- och näringsmyndigheten om de kontaktuppgifter med hjälp av vilka han eller hon kan nås utan dröjsmål och om ändringar i kontaktuppgifterna. I 2 mom. föreskrivs att om det inte finns skäl att göra någon annan bedömning, betraktas som den arbetssökandes bostad vid tillämpningen av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice i första hand den adress som han eller hon uppger för arbetskraftsmyndigheten och i andra hand den adress som avses i 13 § 1 mom. 3 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009). Bostadsorten för den föreslagna nya kundgruppen ska bestämmas på det sätt som avses i 9 § i den nämnda lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I praktiken bor en person som tillhör den föreslagna nya kundgruppen antingen på en flyktingföreläggning eller har ordnat sitt boende självständigt på något annat sätt. De som får tillfälligt skydd med stöd av 109 § i utlänningslagen omfattas under tiden för det tillfälliga skyddet av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011, *mottagningslagen*) och har rätt till tjänster enligt mottagningslagen. Även om en person som får tillfälligt skydd har ordnat sitt boende självständigt, är han eller hon trots allt kund hos någon flyktingföreläggning.

5 §. Överföring av en kundrelation. Paragrafen motsvarar annars den nuvarande 5 §, men i dess 1, 7 och 8 mom. görs sådana ändringar som följer av den nya kundgrupp som föreslås i 4 § 2 mom.

Enligt 1 mom. ska arbets- och näringsbyrån överföra en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen har sin hemkommun. I mom. föreskrivs dessutom att en kommun inom försöksområdet ska överföra kunden till en kommun inom försöksområdet eller en arbets- och näringsbyrå som är behörig på grundval av den nya hemkommunen. Momentet ska ändras så att i det beaktas också den nya gruppen kunder som inte har en hemkommun. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska arbets- och näringsbyrån överföra en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § 2 mom. till att bli kund i den kommun där personen har sin hemkommun. På motsvarande sätt om hemkommunen för en kund som hör till den nya kundgruppen byts under försöket, ska en kommun inom försöksområdet överföra den kund som hör till den nya kundgruppen till en kommun inom försöksområdet eller arbets- och näringsbyrå som är behörig på grundval av den nya hemkommunen.

Enligt 7 mom. kan arbets- och näringsbyrån överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än kundens hemkommun, om förutsättningarna enligt 6 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen. Momentet ska ändras så att bestämmelserna ska i fortsättningen gälla också den nya gruppen kunder som föreslås.

Enligt 8 mom. ska arbets- och näringsbyrån underrätta kunden och dennes hemkommun om en överföring som avses i 6 och 7 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 7 mom. Momentet ska ändras så att arbets- och näringsbyrån utöver kunden dessutom, beroende på den kundgrupp som kunden tillhör, ska underrätta hemkommunen eller kommunen där kunden bor om en överföring enligt 6 och 7 mom.

6 §. Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation. I momentet föreskrivs det om en situation där kundens jobbsökning har avslutats och inletts på nytt medan försöket pågår på det sätt som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Till momentet fogas den kundgrupp som avses i föreslagna 4 § 2 mom.

8 §. Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat så att till momentet fogas en uppgift för försöksområdets kommuner att i stället för arbets- och näringsbyrån fatta beslut om huruvida förutsättningarna för en arbets-sökande enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab uppfylls.

Enligt paragrafens 1 mom. ordnar kommunerna inom försöksområdena de intervjuer som avses i 2 kap 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och svarar för de uppgifter som avses i 6–12 § i det kapitlet i stället för arbets- och näringsbyrån. I 6–12 § i den lagen finns bestämmelser om samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning, om undantag som gäller samtal om jobbsökning och kompletterande samtal om jobbsökning, innehållet i den inledande intervjun, innehållet i ett samtal om jobbsökning, innehållet i ett kompletterande samtal om jobbsökning, bedömning av behovet av service och innehållet i en sysselsättningsplan. Enligt sista meningen om sysselsättningsplan i 12 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska sysselsättningsplanen vid behov innehålla arbets- och näringsbyråns beslut om huruvida personen uppfyller de förutsättningar som i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab ställs på anställning i bolaget. I lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen föreskrivs det inte entydigt att försöksområdenas kommuner ska fatta beslut om huruvida en arbetssökande uppfyller förutsättningarna enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab för att få anställning i bolaget. Avsikten har varit att en kommun inom ett försöksområde i stället för arbets- och näringsbyrån ska svara för skötseln av också denna uppgift i fråga om sina kunder. Den föreslagna ändringen baserar sig på behovet att skapa klarhet i regleringen. Principen om förvaltningens lagbundenhet förutsätter att utövning av offentlig makt grundar sig på en av riksdagen stiftad lag. Också myndighetens behörighet ska således entydigt eller annars exakt framgå av lagen. Myndigheter får inte heller överföra sin behörighet till andra myndigheter utan en i lagen definierad grund (GrUU 24/2006 rd). Genom den föreslagna ändringen förtydligas bestämmelserna så att beslutet om en persons behörighet att arbeta vid Jobbkanalen Ab ska entydigt ankomma på en kommun inom försöksområdet och att försöksområdets kommuner är behöriga att fatta det nämnda beslutet.

17 §. Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring. Hänvisningen i 1 mom. 1 punkten uppdateras så att den motsvarar den gällande ordalydelsen i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

22 §. Tillsyn. I paragrafens 1 mom. görs en teknisk ändring som beror på en tidigare ändring av lagstiftningen. I 1 mom. finns en hänvisning till 13 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som ett moment som reglerar användarrättigheter. Bestämmelserna om användarrättigheter har ändrats i och med att lag 337/2022 trätt i kraft. Nuförtiden ingår bestämmelserna om användarrättigheter i 13 kap. 6–8 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och därför ändras hänvisningen så att den avser nämnda paragrafer. I paragrafen görs dessutom andra behövliga ändringar som beror på att lagstiftningen ändrats tidigare. Avsikten är inte att göra några ändringar i innehållet. Avsikten är inte heller att ändra tillämpningen av bestämmelsen om beviljande av användarrättigheter.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1.3.2023.

9 Verkställighet och uppföljning

Arbets- och näringsministeriets anvisning för klienthandledning till Jobbkanalen AB (VN/17999/2022) är avsedd för dem som ansvarar för arbets- och närings servicen på arbets- och näringsbyråerna och för arbets- och näringsmyndigheterna hos de kommunförsök som

främjar sysselsättningen för att precisera tillämpningen av 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab. I anvisningen ges handledning i bedömningen av arbetstagarnas lämplighet och i hänvisningen av lämpliga arbetstagare till Jobbkanalen Ab. Om den lag som föreslås i propositionen godkänns, uppdateras anvisningen i enlighet med ändringarna i syfte att främja förenhetligandet av tolkning och praxis. Inga andra ändringar föreslås i övrigt i uppföljningen enligt lagen om ett kommunförsök. De föreslagna ändringarna följs upp på samma sätt som kommunförsöken i övrigt.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

10.1 Jobbkanalen Ab

Kommunal och annan regional självstyrelse

I 121 § i grundlagen föreskrivs det om kommunal självstyrelse. Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag.

Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att när man lagstiftar om nya uppgifter för kommunerna måste man också se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. (GrUU 41/2002 rd, s. 3/II, GrUU 50/2005 rd, s. 2/I, GrUU 42/2010 rd, s. 5).

Beslutet om att förutsättningarna för arbete vid Jobbkanalen Ab är uppfyllda ska fattas som en del av den kundprocess som redan nuförtiden hör till kommunerna inom kommunförsöket.

Beslutet om att förutsättningarna är uppfyllda

Grundlagsutskottet har granskat 4 § 1 mom. i lagen om Jobbkanalen Ab i sitt utlåtande GrUU 6/2022 rd. Enligt det ovan nämnda utlåtandet har grundlagsutskottet i sitt utlåtande över lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice konstaterat att arbets- och näringsmyndighetens avgöranden i en fråga om tillhandahållande av tjänster som gäller individen är – till skillnad från själva serviceverksamheten och organiseringen av den – ändå myndighetsbeslut som i princip får överklagas. (GrUU 32/2012 rd, s. 5/I). Utskottet har dock betraktat avgöranden som gäller yrkesvals- och karriärvägledning, träning, prövning, sakkunnigbedömningar och sakkunnigas service för företag som sådana avgöranden som kan omfattas av besvärsförbud, eftersom besluten i fråga är beroende av myndighetens prövning och anslagen för verksamheten (GrUU 32/2012 rd). Grundlagsutskottet ansåg att det är klart att hänvisandet enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab ska betraktas som ett beslut enligt 21 § i grundlagen. Om avsikten är att begränsa ändringsökande i ett beslut om hänvisning, ska bestämmelser om detta på grund av 21 § i grundlagen uttryckligen utfärdas genom lag.

Med anledning av det som anförts ovan utfärdades det också bestämmelser om besvärsförbud när lagen om Jobbkanalen Ab stiftades. I 14 kap. 1 § 3 mom. 6 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs att omprövning av beslut inte får begäras och besvär över beslutet inte anföras om beslutet gäller ett avgörande av huruvida de förutsättningar för sysselsättande som avses i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab uppfylls eller inte.

Bedömningen av och beslutet om huruvida en person uppfyller förutsättningarna enligt lagen om Jobbkanalen Ab har också ansetts innehålla sådana avgöranden som gäller yrkesvägledning och vägledning för karriären samt träning och expertutlåtande som grundlagsutskottet hänvisar till i sitt utlåtande GrUU 32/2012 rd. Därför ska begränsningen av besvärsrätt även gälla det beslut som en kommun inom ett försöksområde enligt förslaget i denna proposition ska fatta i

stället för arbets- och näringsbyrån. Enligt 17 § 3 mom. i lagen om ett kommunförsök tillämpas på ett beslut och avgörande av en kommun inom ett försöksområde vad som i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändringssökande och begränsningar i fråga om ändringssökandet i fråga om arbets- och näringsbyråns beslut och avgörande samt om hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut. Således ska lagens bestämmelser om begränsning av besvärsrätten även gälla ett beslut som fattats av en kommun inom ett försöksområde om att en kunds förutsättningar för sysselsättning enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab inte uppfylls.

Grundlagsutskottet har särskilt när det gäller bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna ansett det nödvändigt att den behöriga myndigheten entydigt eller annars exakt ska framgå av lagen eller att åtminstone utgångspunkterna för myndigheternas behörighetsförhållanden och villkoren för att överföra behörighet framgår tillräckligt exakt (GrUU 2/2022 rd, s.3, GrUU 21/2009 rd s. 4–5). Principen om förvaltningens lagbundenhet förutsätter att utövning av offentlig makt grundar sig på en av riksdagen stiftad lag. Också en myndighets behörighet ska således anges i lag, och således ska den behöriga myndigheten entydigt eller annars exakt framgå av lagen. Myndigheter får inte heller överföra sin behörighet till andra myndigheter utan en i lagen definierad grund (GrUU 24/2006 rd). Syftet med den ändring som föreslås i 8 § i lagen om ett kommunförsök är att exakt definiera försöksområdenas kommuners behörighet att i stället för arbets- och näringsbyrån fatta beslut om huruvida förutsättningarna för en arbetssökande enligt 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022) uppfylls.

10.2 Personer som får tillfälligt skydd som kunder hos en kommun inom försöksområdet

Kommunal och annan regional självstyrelse

I 121 § i grundlagen föreskrivs det om kommunal självstyrelse. Enligt paragrafens 2 mom. utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis betonat att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen också ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem (se t.ex. GrUU 30/2013 rd, s.5/II, GrUU 12/2011 rd, s. 2/II, och GrUU 41/2010 rd, s. 5/II). Finansieringsprincipen ingår också i artikel 9.2 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, där det sägs att de lokala myndigheternas ekonomiska resurser ska motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag.

I fråga om lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen är det inte fråga om ett statsandelsåliggande för kommunerna som omfattas av den statliga finansieringsandel på 100 procent som föreskrivs i 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice. Kommunförsöket är till sin karaktär ett frivilligt försök som kommunerna har kunnat söka sig till och det finansieras med medel ur statsbudgeten. Bestämmelser om statlig finansiering av försöksområden finns i 16 § i lagen om ett kommunförsök där det föreskrivs att service enligt lagen om ett kommunförsök finansieras inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (sysselsättningsanslag) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. I den förevarande propositionen föreslås ingen ändring av detta, utan den gällande kommunallagens bestämmelser ska också omfatta de ändringar som gäller den nya kundgrupp som föreslås.

Jämlikhet

Enligt lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen har vissa av de statliga arbets- och näringsbyråernas uppgifter i fråga om de kundgrupper som närmare definieras i lagen och som delvis är svårssysselsatta överförts till kommunerna för den tid försöket pågår. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 25/2020 rd) över stiftandet av lagen om ett kommunförsök bedömt den föreslagna försökslagstiftningen med avseende 6 § i grundlagen som gäller jämlikhet och förbud mot diskriminering. Enligt grundlagsutskottets utlåtande kunde det således påvisas godtagbara mål för försöket som anknyter till 18 § i grundlagen.

Enligt grundlagens 6 § får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person, men särbehandlingen ska kunna motiveras med orsaker som är godtagbara med hänsyn till systemet för grundläggande fri- och rättigheter. Som andra orsaker som anknyter till personen och som nämns i bestämmelsen betraktas enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) till exempel samhällelig ställning, egendom, familjeförhållanden, sexuell inriktning och boningsort.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Grundlagens 6 § 1 mom. uttrycker ett krav på juridisk likabehandling och på faktisk jämställdhet. Den omfattar ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Jämlikhetsbestämmelsen riktar sig också till lagstiftaren. Människor eller grupper av människor kan inte godtyckligt genom lag särbehandlas vare sig positivt eller negativt. Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Jämlikhetsaspekter spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika bland annat för att främja faktisk jämlikhet (RP 309/1993 rd, s. 46, GrUU 31/2014 rd, s. 3/I).

Bestämmelser om den nya kundgruppen inom försöket ska utfärdas genom lag. Målgruppen för försöket omfattar redan nu alla invandrare och alla arbetslösa arbetssökande och personer i sysselsättningsfrämjande service som anmäler sig som personer som talar ett främmande språk som modersmål, oberoende av om de har rätt till inkomstrelaterad dagpenning eller inte. Kundrelationen beror dessutom på det om personen i fråga har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun. De kundgrupper som består av invandrare och personer med främmande modersmål är heterogena och de innehåller också personer som har lätt att få arbete och personer som får inkomstrelaterad dagpenning. Att dessa grupper får sysselsättning är å andra sidan på många sätt, till exempel när det gäller invandrare med hänsyn till deras integration, en central fråga. Att de ovan nämnda grupperna särbehandlas inom sysselsättningsservicen är motiverat också med stöd av 1 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice vilket gäller användningen av statens sysselsättningsanslag. Enligt det momentet ska det anslag i statsbudgeten under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som är avsett att främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten användas till att särskilt stödja sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Genom lagen om ett kommunförsök ändras inte vare sig den lagstadgade sysselsättningsservicen för enskilda kunder eller kundens rätt att få sysselsättningsservice. Inte heller i den lag som föreslås i denna proposition föreslås det ändringar i den lagstadgade sysselsättningsservicen för personer som får tillfälligt skydd eller deras rätt att få sysselsättningsservice. I 2 kap. 2 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice finns bestämmelser om hur personer som inte är medborgare i EU- och EES-länder eller familjemedlemmar till dem registreras som arbetssökande. Om inte något annat följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland registreras andra utländska medborgare och statslösa personer som arbetssökande förutsatt att de har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett uppehållstillstånd och tillståndet

inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren. Således kan en person som hör till den kundgrupp som enligt denna proposition föreslås bli kunder hos en kommun inom försöksområdet anmäla sig som arbetssökande på basis av den gällande lagstiftningen. Skyldigheten att ordna viss sysselsättningsservice enligt lagen om ett kommunförsök ska också i fråga om den föreslagna kundgruppen överföras från staten till försöksområdena för den tid kommunförsöket pågår.

Med stöd av det som anges ovan kan den föreslagna lagen enligt regeringens uppfattning stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 4 §, 5 § 1, 6 och 7 mom., 6 § 2 mom., 8 § 1 mom., 17 § 1 mom. 1 punkten och 22 § 1 mom., av dem 4 § sådan den lyder i lag 1381/2021 och 5 § 1, 6 och 7 mom. sådana de lyder i lag 671/2022, som följer:

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos en kommun inom ett försöksområde är de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som löper risk att bli arbetslösa inom två veckor, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, vilka har sin hemkommun i den kommunen och som

1) inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

2) är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål.

Kunder hos en kommun inom ett försöksområde är också de som enligt 1 kap. 9 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice är bosatta i kommunen och har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen.

Kunder hos försöksområdets kommuner är de personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 och 2 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetslösa arbetssökande eller under försöket anmäler sig som arbetslösa arbetssökande, eller som under försöket anmäler sig som arbetssökande och som löper risk att bli arbetslösa inom två veckor, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kunder hos en kommun inom ett försöksområde.

5 §

Överföring av en kundrelation

Arbets- och näringsbyrån överför en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § 1 mom. till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen har sin hemkommun. Arbets- och näringsbyrån överför en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § 2 mom. till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen är bosatt. Om kundens hemkommun eller bosättningsorten för en person som hör till den kundgrupp som avses i 4 § 2 mom. byts under försöket, ska kommunen inom försöksområdet överföra kunden till att bli kund hos en kommun inom det behöriga försöksområdet eller hos arbets- och näringsbyrån. Kunden och den behöriga kommunen eller arbets- och näringsbyrån ska underrättas om överföringen.

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än kundens hemkommun eller den kommun där kunden är bosatt, om förutsättningarna enligt 6 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen.

Arbets- och näringsbyrån ska underrätta kunden och dennes hemkommun eller den kommun där kunden är bosatt om en överföring som avses i 6 och 7 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 7 mom. Den plan enligt 9 § som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat är förpliktande för kunden och för den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen, till dess att planen har reviderats. Den arbetssökande ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskomits i planen.

6 §

Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation

Om jobbsökningen för en kund hos en kommun inom ett försöksområde har upphört och personen, medan försöket pågår, på nytt inleder jobbsökning i enlighet med 2 kap. 1 och 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen hos kommunen inom försöksområdet, även om de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. 1 och 2 punkten eller 4 § 2 mom. i denna lag inte skulle uppfyllas.

8 §

Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov

Kommunerna inom försöksområdena ordnar de intervjuer med arbetssökande som avses i 2 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och svarar för de uppgifter som avses i 6–12 § i det kapitlet i stället för arbets- och näringsbyrån. Kommunerna inom försöksområdena fattar beslut om huruvida arbetssökande uppfyller de förutsättningar för arbetssökande som avses i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022) i stället för arbets- och näringsbyrån.

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På kommunerna inom försöksområdena tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1 mom. om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter, i 2 mom. i den paragrafen om rätt för de som producerar offentlig arbetskrafts- och företagsservice och för de som producerar sysselsättningsfrämjande service enligt vad som avtalats i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den att få uppgifter av arbets- och näringsbyrån och i 4 mom. i den paragrafen om utlämnande av uppgifter;

22 §

Tillsyn

Tillsynen över försöket att ordna arbetskrafts- och företagsservice utövas i alla försöksområden av Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Med tanke på skötseln av en tillsynsuppgift kan en tjänsteman vid regionförvaltningsverket beviljas rätt att använda det kundinformationssystem som hör till den riksomfattande helhet av kundinformationssystem som avses i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. På beviljandet av användarrättigheter för en tjänsteman vid regionförvaltningsverket tillämpas 13 kap. 6 § 2 och 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och 7 § 1 och 2 mom. i den lagen. Regionförvaltningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av försöksområdet, en kommun i försöksområdet, arbets- och näringsbyrån, närings-, trafik- och miljöcentralen och närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

Lag

om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 4 §, 5 § 1, 6 och 7 mom., 6 § 2 mom., 8 § 1 mom., 17 § 1 mom. 1 punkten och 22 § 1 mom., av dem 4 § sådan den lyder i lag 1381/2021 och 5 § 1, 6 och 7 mom. sådana de lyder i lag 671/2022, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos en kommun inom ett försöksområde är de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som löper risk att bli arbetslösa inom två veckor, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, vilka har sin hemkommun i den kommunen och som

1) inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

2) är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål.

(nytt mom.)

Kunder hos försöksområdets kommuner är de i 1 mom. avsedda personer som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetslösa arbetssökande eller under försöket anmäler sig som arbetslösa arbetssökande, eller som under försöket anmäler sig som arbetssökande och som löper risk att bli arbetslösa

Föreslagen lydelse

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos en kommun inom ett försöksområde är de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som löper risk att bli arbetslösa inom två veckor, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, vilka har sin hemkommun i den kommunen och som

1) inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning enligt 5 kap. 2 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller

2) är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål.

Kunder hos en kommun inom ett försöksområde är också de som enligt 1 kap. 9 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice är bosatta i kommunen och har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 110 § i utlänningslagen.

Kunder hos försöksområdets kommuner är de personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 och 2 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetslösa arbetssökande eller under försöket anmäler sig som arbetslösa arbetssökande, eller som under försöket anmäler sig som arbetssökande och som löper risk att bli arbetslösa

Gällande lydelse

lösa inom två veckor, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kunder hos en kommun inom ett försöksområde.

5 §

Överföring av en kundrelation

Arbets- och näringsbyrån överför en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen har sin hemkommun. Kunden och kommunen ska underrättas om överföringen. Om kundens hemkommun byts under försöket, ska en kommun inom försöksområdet överföra kunden till en kommun inom försöksområdet eller arbets- och näringsbyrå som är behörig på grundval av den nya hemkommunen. Kunden och den behöriga kommunen eller arbets- och näringsbyrån ska underrättas om överföringen.

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än kundens hemkommun, om förutsättningarna enligt 6 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen.

Arbets- och näringsbyrån ska underrätta kunden och dennes hemkommun om en överföring som avses i 6 och 7 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 7 mom. Den plan enligt 9 § som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat är förpliktande för kunden och för den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen, till dess att planen har reviderats. Den arbetssökande ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som

Föreslagen lydelse

inom två veckor, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kunder hos en kommun inom ett försöksområde.

5 §

Överföring av en kundrelation

Arbets- och näringsbyrån överför en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § 1 mom. till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen har sin hemkommun. *Arbets- och näringsbyrån överför en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § 2 mom. till att bli kund hos den kommun inom ett försöksområde där personen är bosatt.* Om kundens hemkommun *eller bostättningsorten för en person som hör till den kundgrupp som avses i 4 § 2 mom.* byts under försöket, ska kommunen inom försöksområdet överföra kunden till *att bli kund hos en kommun inom det behöriga försöksområdet eller hos arbets- och näringsbyrån.* Kunden och den behöriga kommunen eller arbets- och näringsbyrån ska underrättas om överföringen.

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än kundens hemkommun *eller den kommun där kunden är bosatt*, om förutsättningarna enligt 6 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen.

Arbets- och näringsbyrån ska underrätta kunden och dennes hemkommun *eller den kommun där kunden är bosatt* om en överföring som avses i 6 och 7 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 7 mom. Den plan enligt 9 § som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat är förpliktande för kunden och för den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen, till dess att planen har reviderats. Den arbetssökande ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den

Gällande lydelse

efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskommit i planen.

6 §

Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation

Om jobsökningen för en kund hos en kommun inom ett försöksområde har upphört och personen, medan försöket pågår, på nytt inleder jobsökning i enlighet med 2 kap. 1 och 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen hos kommunen inom försöksområdet, även om de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. 1 och 2 punkten i denna lag inte skulle uppfyllas.

8 §

Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov

Kommunerna inom försöksområdena ordnar de intervjuer med arbetssökande som avses i 2 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och svarar för de uppgifter som avses i 6–12 § i det kapitlet i stället för arbets- och näringsbyrån.

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På kommunerna inom försöksområdena tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

Föreslagen lydelse

kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskommit i planen.

6 §

Upphörande och inledande på nytt av en kundrelation

Om jobsökningen för en kund hos en kommun inom ett försöksområde har upphört och personen, medan försöket pågår, på nytt inleder jobsökning i enlighet med 2 kap. 1 och 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, fortsätter kundrelationen hos kommunen inom försöksområdet, även om de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. 1 och 2 punkten *eller* 4 § 2 mom. i denna lag inte skulle uppfyllas.

8 §

Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov

Kommunerna inom försöksområdena ordnar de intervjuer med arbetssökande som avses i 2 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och svarar för de uppgifter som avses i 6–12 § i det kapitlet i stället för arbets- och näringsbyrån. *Kommunerna inom försöksområdena fattar beslut om huruvida arbetssökande uppfyller de förutsättningar för arbetssökande som avses i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022) i stället för arbets- och näringsbyrån.*

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På kommunerna inom försöksområdena tillämpas följande bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice:

Gällande lydelse

1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1 mom. om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter, i 2 mom. i den paragrafen om rätt för de som producerar arbetskrafts- och företagservice att få uppgifter av arbets- och näringsbyrån och i 4 mom. i den paragrafen om utlämnande av uppgifter,

22 §

Tillsyn

Tillsynen över försöket att ordna arbetskrafts- och företagservice utövas i alla försöksområden av Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. Vad som i 13 kap. 5 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice föreskrivs om rätten för en tjänsteman vid arbets- och näringsministeriet att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem ska också tillämpas på en tjänsteman vid regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av försöksområdet, en kommun i försöksområdet, arbets- och näringsbyrån, närings-, trafik- och miljöcentralen och närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Föreslagen lydelse

1) bestämmelserna i 12 kap. 6 § 1 mom. om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter, i 2 mom. i den paragrafen om rätt för de som producerar *offentlig* arbetskrafts- och företagservice *och för de som producerar sysselsättningsfrämjande service enligt vad som avtalats i sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den* att få uppgifter av arbets- och näringsbyrån och i 4 mom. i den paragrafen om utlämnande av uppgifter,

22 §

Tillsyn

Tillsynen över försöket att ordna arbetskrafts- och företagservice utövas i alla försöksområden av Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland. *Med tanke på skötseln av en tillsynsuppgift kan en tjänsteman vid regionförvaltningsverket beviljas rätt att använda det kundinformationssystem som hör till den riksomfattande helhet av kundinformationssystem som avses i 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. På beviljandet av användarrättigheter för en tjänsteman vid regionförvaltningsverket tillämpas 13 kap. 6 § 2 och 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och 7 § 1 och 2 mom. i den lagen.* Regionförvaltningsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av försöksområdet, en kommun i försöksområdet, arbets- och näringsbyrån, närings-, trafik- och miljöcentralen och närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Denna lag träder i kraft den 20 .